

Onderwerp: Evaluatie RES 1.0-proces in Diemen
Datum: 12 april 2022
Portefeuillehouder: Matthijs Sikkes-van den Berg
Team: Ruimtelijk beleid
Steller: M. Schmid
+31 203144719
Markus.Schmid@diemen.nl

Wat is de voorgeschiedenis en de concrete aanleiding van de informatie?

Op 17 juni 2021 werd de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 vastgesteld. De gemeenteraad zette hiermee het sein op groen om door te gaan met de zoektocht naar mogelijkheden voor grootschalige opwek van wind- en zonne-energie binnen onze gemeentegrenzen. Alvorens die zoektocht te hervatten, wil het college eerst even stilstaan en terugkijken. Hoe is het proces in aanloop naar de RES 1.0 verlopen? En belangrijker nog; wat kunnen we ervan leren? Om hier achter te komen is de Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland (NMH) gevraagd om dit proces te evalueren. Het rapport ligt nu voor.

Ligt aan de informatie een collegebesluit ten grondslag?

Ja, datum: 12 april 2022

Samenvatting

De evaluatie is uitgevoerd door de Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland (NMH). Op basis van een deskstudie, enquêtes en interviews en vanuit de eigen expertise en betrokkenheid bij het RES-proces komt de Natuur- en Milieufederatie tot een omschrijving van het RES-proces in Diemen alsmede een aantal conclusies en aanbevelingen:

Duidelijk en consequent uitgevoerde processtappen

De gemeente heeft een duidelijk en consequent uitgevoerd RES-proces doorlopen.

- Succesfactor hierbij: een goed participatieproces.

Inhoudelijk heldere insteek over status zoekgebieden

De gemeente heeft gedurende het proces duidelijk aangegeven dat het RES-proces een zoekproces is en dat de gemeente alleen windmolens of zonneparken gaat plaatsen als dat verantwoord is wat betreft de natuur, het landschap en gezondheidseffecten.

- Aanbeveling: Mogelijk had een (nog) duidelijkere “nee, tenzij”-insteek van de gemeente meer vertrouwen kunnen wekken.

Veel interactie

De gemeente heeft voor de participatie ingezet op veel interactie met inwoners en stakeholders, door middel van nieuwsbrieven, websites, brieven, georganiseerde bijeenkomsten, persoonlijke contacten en extra bezoeken van de wethouder. Toch hadden enkele deelnemers van het participatieproces, die vooral op zoek waren naar duidelijkheid (het uitsluiten van windmolens bijvoorbeeld), het gevoel niet goed gehoord te worden. De gemeente bleef in elke fase zoeken naar plekken voor windmolens, terwijl die inwoners al in de fases daarvoor hadden aangegeven tegen de plaatsing van windmolens te zijn.

- Constatie: veel interactie in een helder proces vergroot de betrokkenheid van inwoners bij de RES. Tegelijk zorgt het er ook voor dat tegenstanders zich steeds beter organiseren en bij elke stap hun geluid laten horen.

- Aanbeveling: Benoem duidelijk bij elke participatiestap waarom het proces doorgaat ondanks de bezwaren van bewoners.

Iteratief proces met feedback van inwoners leidt tot aanpassingen van beleid

De gemeente heeft vanaf het begin van het proces de zorgen van inwoners serieus genomen. De zorgen voor landschap en natuur hebben geleid tot het afvallen en inperken van zoekgebieden. Voor de gezondheidseffecten is dit minder duidelijk.

- Succesfactor: In dit iteratieve en zoekende proces heeft de gemeente duidelijk laten zien dat feedback effect heeft op het beleid. In dit geval was dat het stap voor stap af laten vallen of inperken van zoekgebieden.

Feedback objectiveren

Inwoners en stakeholders hadden zorgen voor natuur en landschap als gevolg van het plaatsen van windmolens en zonneparken. De gemeente heeft daarom onderzoeken uit te laten voeren op deze onderwerpen. Dit zorgt voor een geobjectiveerde, inhoudelijke basis voor besluitvorming.

- Aanbeveling: Objectiveer waar mogelijk de feedback van inwoners en organisaties in participatietrajecten door middel van onderzoeken. Dat geeft een meer solide basis voor besluitvorming.

Geen bevredigend antwoord op de zorgen over gezondheidseffecten van inwoners

De vraag of er voldoende aandacht aan natuur en landschap is besteed, kan zonder meer positief worden beantwoord. Of dat ook geldt voor de gezondheidseffecten van het plaatsen van windmolens is moeilijker te zeggen. Het is de gemeente, door het ontbreken van geaccepteerde landelijke geluidsnormen en wetenschappelijke consensus over de gezondheidseffecten van geluid, niet gelukt om de zorgen hierover weg te nemen.

- Aanbeveling: Wetenschappelijke en maatschappelijke consensus over onderwerpen waar veel zorgen over zijn, is belangrijk voor een goed participatieproces. Is die consensus er niet, benoem dan dat de gemeente een “nee, tenzij” insteek neemt. Maak de “tenzij” zo concreet mogelijk.

Paradox: samen iteratief zoeken versus duidelijkheid voor inwoners

Het opstellen van een RES duurt lang. Dat veel iteratieve stappen samen met inwoners werden gezet, heeft als voordeel dat er een sterke betrokkenheid was van inwoners bij het steeds duidelijker en preciezer maken van het beleid. Nadeel is dat inwoners, met name de tegenstanders van windmolens, het gevoel kregen aan het lijntje gehouden te worden.

- Aanbeveling: Een iteratief proces met kleine stapjes om beleid steeds meer helder te maken, vraagt om begrip en geduld van inwoners, vooral als die een sterke visie hebben op de wenselijkheid of onwenselijkheid van een voorstel. Vraag dat geduld ook expliciet.

Nieuwe toetreders: opnieuw discussie

Een lang proces met veel interactie zorgt ervoor dat zich voortdurend nieuwe deelnemers bij het proces aansluiten. Zij stellen regelmatig vragen die eerder in het proces al waren beantwoord, bijvoorbeeld over het nut en de noodzaak van windmolens.

- Aanbeveling: Wees voorbereid op nieuwe deelnemers die ‘oude’ vragen stellen en neem de tijd om die vragen wederom te beantwoorden.

Wat is voldoende draagvlak?

Het is niet helder wat ‘voldoende draagvlak’ precies inhoudt. Is dat de meerderheid van de gemeenteraad die voor of tegen een plaatsingsbesluit stemt, in combinatie met voldoen aan wettelijke normen? Worden er extra inhoudelijke eisen gesteld, bijvoorbeeld ter bescherming van omwonenden? Of wordt de mening van omwonenden ook meegewogen?

- Aanbeveling: Hoe meer duidelijkheid er aan de voorkant wordt verschaft over wat voldoende draagvlak inhoudt, hoe meer vertrouwen er zal zijn in het participatieproces.

RES-Team

De gemeente liet een goede samenwerking zien tussen ambtenaren onderling en tussen ambtenaren en de bestuurder (de wethouder).

- Succesfactor: het samen verantwoordelijkheid nemen voor het proces is belangrijk, zeker in een roerig proces zoals deze.

Omgaan met reuring

Het RES-proces vraagt om geduld, begrip en zoveel mogelijk persoonlijke interactie, zoals de gemeente Diemen ook heeft laten zien. Dat het vanwege het coronavirus onmogelijk was om elkaar (veel) fysiek te ontmoeten, maakte het 'echte gesprek' niet makkelijker.

- Constatie: Hoe meer fysieke interactie, des te beter het begrip en vertrouwen zal zijn.

Feiten of alternatieve feiten

Reuring kan ook voor een dynamiek zorgen waarbij de feiten overdreven worden of verschillend geïnterpreteerd worden door voor- en tegenstanders.

- Aanbeveling 1: Vraag als gemeente altijd naar de zorgen achter de gepresenteerde of alternatieve feiten en leg je eigen inhoudelijke argumenten naast de inhoudelijke argumenten die tegenstanders presenteren, als je het niet met die argumenten eens bent. Laat ook zien hoe je tot deze inhoudelijke argumenten bent gekomen en waar de grens ligt tussen een inhoudelijk feit en een (politieke) weging van hoe met de feiten moet worden omgegaan.
- Aanbeveling 2: Een gezamenlijke fact finding missie kan helpen om onderling begrip en het vertrouwen in het proces te vergroten.

Ter inzage in iBabs

- Evaluatie Regionale Energiestrategie gemeente Diemen (Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland, maart 2022)
- Brief met de reactie van het college

- EINDE -